

HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA A INTEGRACE

Doc. Ing. Michal Malý, Ph.D.

KONTAKTNÍ INFORMACE

Doc. Ing. Michal Malý, Ph.D.

PEF – ČZU, Kancelář č. 359

Tel.: +420 224 382 202

E-mail: maly@pef.czu.cz

Konzultační hodiny: pondělí 12:30 – 13:30

Další informace k předmětu na implicitních stránkách:

<https://moodle.czu.cz> → EEE53E

POŽADAVKY

Zápočet = docházka + zápočtový test

- uznávání zápočtů
- **Cvičení** – materiály viz moodle.czu.cz → NUTNÉ VYTISKNOU A NOSIT S SEBOU!

Zkouška = písemný test + ústní část

Ke zkoušce bude požadována znalost přednášené látky cvičení a informací z doporučených zdrojů.

Termíny zkoušek budou standardně vypsány prostřednictvím UIS.

PODKLADOVÉ MATERIÁLY = PŘEDNÁŠKY +

Slaný, A. a kol.: Makroekonomická analýza a hospodářská politika, 2003, C.H. Beck, ISBN 8071797383

Fojtíková, L., & Lebieczik, M. (2008). Společné politiky EU: Historie a současnost se zameřením na Českou republiku. Praha: C.H. Beck.

Baldwin, R. E., Wyplosz, C., & Šaroch, S. (2008). Ekonomie evropské integrace. Praha: Grada.

Tomeš, Z. (2008). Hospodářská politika: 1900-2007. V Praze: C.H. Beck.

Sine: The Economics of the European Union: Policy and Analysis, Edit by Artis, M., Nixon, F., 2009-13, Oxford Univ Pr., ISBN 9780199298969

Stiglitz, J.: The Euro: And its Threat to the Future of Europe, 2017, Penguin, ISBN 9780141983240

Drozdiak, W.: Fractured Continent: Europe's Crises and the Fate of the West, 2017, W. W. Norton & Company, ISBN 9780393608687

Jordan, J.: Political and social trends in the future of global security. A meta-study on official perspectives in Europe and North America, 2017, European Journal of Futures Research, vol. 5, no. 1.

Kliková, Ch., Kotlán, I.: Hospodářská politika, 2013, Institut vzdělávání SOKRATES, ISBN 978808657276

Kotlán, I.: Aplikovaná hospodářská politika, 2013, Institut vzdělávání SOKRATES, ISBN 9788086572017

Kučerová, I.: Hospodářské politiky v kontextu vývoje Evropské unie, 2010, Karolinum, ISBN 9788024616285

Marek, D., Baun. M.: Cohesion Policy in the European Union (The European Union Series), 2014, Red Globe Press, ISBN 9780230303140

Matysek-Jędrych, A.: Institutional Arrangement for Macroprudential Policy - On Differences Across the EU Countries, 2018, Comparative Economic Research, vol. 21, no. 2, pp. 37-50.

Sine: Economic Policy in the European Union: Current Perspectives, Edit by Meeusen, W., 2010, ISBN 9781840640366

Sine: Handbook on Cohesion Policy in the EU, Edit by Piattoni, S., 2016, Edward Elgar p., ISBN 9781784715663

Sine: Benchmarking Working Europe 2018, 2018, ETUC and ETUI, ISBN 9782874524691

DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ

Ministerstvo zemědělství ČR: www.eagri.cz

Ministerstvo financí ČR: www.mfcr.cz

Ministerstvo vnitra ČR: www.mvcr.cz

Česká národní banka: www.cnb.cz

Státní zemědělský a intervenční fond: www.szif.cz

Ústav zemědělské ekonomiky a informací: www.uzei.cz

Podpůrný, garanční rolnicko-lesnický fond PGRLF: www.pgrlf.cz

Euroskop: www.euroskop.cz

Europa: www.europa.eu.int

Agrární komora ČR: www.akcr.cz

Agrární poradenské a informační centrum: www.apic.cz

SYLABUS PŘEDNÁŠEK

- 1) Hospodářská politika, definice, vymezení základních pojmů, politiky EU (společné, koordinované)
- 2) Nástroje hospodářské politiky ČR/EU, regulační mechanismy
- 3) Ekonomický základ integrace, mechanismus vytváření dílčí rovnováhy, tržní selhání
- 4) Integrace x desintegrace Evropy – migrační politika, vztah EU x svět (USA, G7, WTO, NATO, aj.)
- 5) Obchodní, Dopravní a Energetická politika EU (ČR) – ukotvení, cíle, principy, nástroje
- 6) Kohezní politika EU (ČR) – ukotvení, cíle, principy, nástroje
- 7) Programy KP EU
- 8) SZP EU (ČR) – ukotvení, cíle, principy, nástroje
- 9) I. Pilíř SZP EU – dotační mechanismy
- 10) II. Pilíř SZP EU – dotační mechanismy

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — NÁRODNÍ POHLED

Národní hospodářství (NH) obvykle reprezentuje hospodářství jedné země.

Jako celek se obvykle skládá z jednotlivých odvětví (sektorů), které lze seskupit do základních sfér:

- sféra primární — získávání produktů přímo z přírodních zdrojů (těžba nerostů, zemědělství)
- sféra sekundární (veškerý zpracovatelský průmysl)
- sféra terciární (oblast služeb, výzkumu, školství a pod.)
 - kvarterní? (věda, výzkum, vzdělávání samostatně)

Tendence rozvinutých ekonomik → pokles podílu primární a sekundární sféry a nárůst terciární.

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — NÁRODNÍ POHLED

V rámci národního hospodářství se vyčleňují **odvětví** jako např.: zemědělství, lesnictví, stavebnictví, průmysl, doprava a pod.

V rámci jednotlivých národohospodářských odvětví se dále vyčleňují jednotlivé **obory**, např.: rostlinná výroba, živočišná výroba, atd., případně podobory (obilniny, olejniny, chov skotu...)

V rámci daného oboru lze rovněž vyčlenit samostatnou tzv. **komoditní vertikálu**,
např. vertikála vepřového masa.

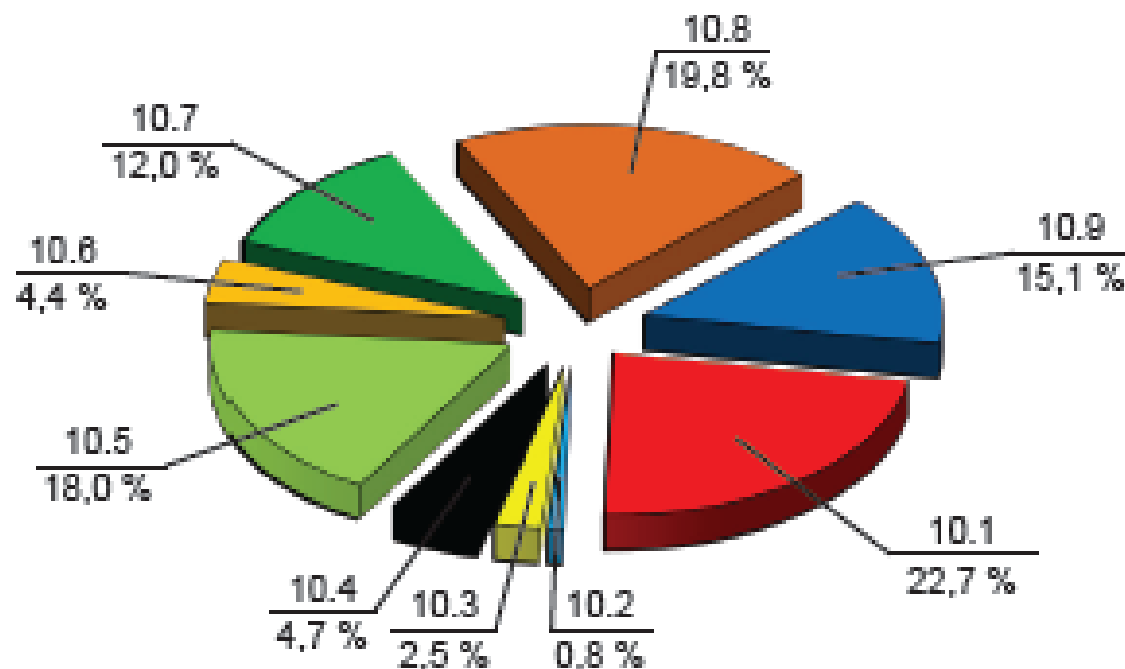
hybná síla, řídicí mechanismus,
cenová transmise

OKEČ = odvětvová klasifikace ekonomických činností

Klasifikace slouží k statistické a ekonomické analýze (přesná specifikace komodity)

od 1.1.2008 nahrazena klasifikací CZ NACE

CZ NACE - ODVĚTVÍ VÝROBY POTRAVIN A NÁPOJŮ (10) STRUKTURA POTRAVINÁŘSKÉHO PRŮMYSLU

- 10.1 Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků
- 10.2 Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů
- 10.3 Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny
- 10.4 Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků
- 10.5 Výroba mléčných výrobků
- 10.6 Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků
- 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků
- 10.8 Výroba ostatních potravinářských výrobků
- 10.9 Výroba průmyslových krmiv

Pramen: předběžné údaje ČSÚ; rok 2013 - vlastní odhad MPO

Pozn: údaje v běžných cenách

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — NÁRODNÍ POHLED

HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA = politika zabezpečování základních ekonomických cílů společnosti (národa) = zpravidla makroekonomické cíle vyjádřené magickým čtyřúhelníkem (vzájemné vyvážení čtyř agregátních ukazatelů – hrubý domácí produkt, bilance zahraničního obchodu, míra inflace a míra nezaměstnanosti).

Národohospodářská politika = politika rozvoje ekonomiky daného státu při udržení produkční bezpečnosti i cenové stability

HP = oblast působnosti hospodářských nástrojů s cílem dosažení dílčí i všeobecné rovnováhy na trhu (v hospodářství)

HP = makroekonomická politika státu při řízení hybných sil (poptávka x nabídka)

HP = soubor nástrojů jimiž stát dosahuje svých ekonomických cílů

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — NÁRODNÍ POHLED

Možné členění hospodářské politiky dle cílů:

- A. makroekonomická HP (magický čtyřúhelník, makroekonomické nástroje (fis. + mon.))
 - B. odvětvová HP (dílčí rovnováha, nástroje např. ve formě PEM)
 - C. mikroekonomická HP (podniková efektivnost + spotřebitel, mikroekonomické nástroje)
-
- A. expanzivní (růst ekonomiky)
 - B. restriktivní (omezení agregátů (inlace, nezaměstnanost, apod.)
-
- A. liberální (růst prostřednictvím trhu)
 - B. protekcionistická (růst prostřednictvím regulace)
-
- A. keynesiánská (růst prostřednictvím státu jako nezbytné složky)
 - B. neoklasická (růst prostřednictvím trhu s eliminací zásahů státu)

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — EVROPSKÝ POHLED

ČR je součástí mezinárodního uskupení ve formě Evropské unie (EU).

Evropská unie je charakterizována jako politická a ekonomická unie, která historicky vznikla z Evropského společenství v roce 1993 na základě Smlouvy o Evropské unii, jenž je spíše známější pod označením Maastrichtská smlouva.

Z uvedeného však plyne, že má svou HOSPODÁŘSKOU POLITIKU, neboť smyslem EU je krom jiného: „ **vytvoření společného trhu, hospodářské a měnové unie, podpora a rozvoj hospodářství, zaměstnanosti, konkurenceschopnosti a zlepšování životní úrovně a kvality životního prostředí**“.

Uvedené se promítá do tzv. Politiky hospodářské a sociální soudržnosti, kterou jsou členské státy zavázány realizovat od Amsterodamské smlouvy (1999).

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — EVROPSKÝ POHLED

Hlavní cíl hospodářské politiky EU je postaven na 4 základních principech označovaných jako svobody vnitřního trhu:

- ☐ volný pohyb zboží,
- ☐ volný pohyb osob,
- ☐ volný pohyb služeb,
- ☐ volný pohyb kapitálu.

Jak je to s dodržováním uvedených svobod? Které se blíží ideálu a kde panuje nejvíce překážek?

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — EVROPSKÝ POHLED

Unie působí pouze v oblastech, které vymezuje Smlouva a těmto oblastem se říká **Politiky EU**.

Klíčovou oblastí jsou takzvané **společné politiky**, což jsou oblasti, ve kterých členské státy zcela delegovaly své pravomoci na orgány Evropské unie, resp. Evropských společenství (Radu, Parlament a Komisi).

Oblasti, kde členské státy přenesly svou působnost na orgány EU/ES jen částečně, jsou nazývány jako **komunitární** neboli **koordinované politiky**.

Soubor uvedených politik má v EU stejný/podobný smysl jako hospodářská politika na úrovni jednoho státu, tj. daný soubor politik lze rovněž chápat jako hospodářské politiky EU.

Podle typu politiky pak lze dokonce konstatovat, že v určitých oblastech (společné politiky EU) se jednotlivé státy vzdali své hospodářské politiky (nebo alespoň její části) a přijímají nástroje z centrálních orgánů EU.

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ — EVROPSKÝ POHLED

Společné politiky

- **Společná obchodní politika**
- **Společná zemědělská politika**
- **Společná dopravní politika**
- Měnová politika EU

Jednotný vnitřní trh

- Volný pohyb zboží
- Volný pohyb služeb a kapitálu
- Volný pohyb osob

Koordinované politiky

- **Regionální politika**
- Sociální politika
- Politika ochrany spotřebitele
- Politika ochrany životního prostředí
- **Energetická politika**
- Podpora výzkumu a technologického vývoje
- Rozvojová politika EU
- Politika hospodářské soutěže

Ostatní iniciativy, politiky a strategie

- Lisabonská strategie
- Fiskální politika a pakt stability
- Finanční perspektiva 2007–2013 a navazující

DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Sloučením uvedených oblastí Národohospodářské politiky a politik EU je vytvářen širší rámec obsahující nástroje jak na národní tak i evropské úrovni, přičemž jeho struktura bude obsahem předmětu **Hospodářská politika a integrace**.

V rámci přednášky tedy bude věnována pozornost zejména:

- ☐ ukotvení dílčích politik,
- ☐ složení nástrojů s rozlišením na:
 - ☐ národní úroveň,
 - ☐ evropskou úroveň,
- ☐ mechanismy jejich působení,
- ☐ a jejich dopady na:
 - ☐ firmy,
 - ☐ spotřebitele,
 - ☐ stát.

ANALYTICKÝ APARÁT HPI

Pro hodnocení jakékoli ekonomiky je klíčová schopnost analyticky „uchopit“ základní tržní síly ve smyslu **poptávky** a **nabídky**, které vzájemnou interakcí vytvářejí **tržní rovnováhu**.

Tržní rovnováha je žádoucím stavem na dílčím trhu (v národním hospodářství), který je charakterizován rovnovážným **množstvím** a rovnovážnou **cenou**!

Pro ekonomické hodnocení poptávky jsou v praxi konstruovány **spotřební modely (modely spotřební funkce)**, ve kterých je primárně věnována pozornost determinantům spotřeby a jejich působení na aktuální úroveň spotřeby, a to dle stupně agregace např. ve formě individuální spotřeby:

$$C_{x_1} = f_{ce}(P_{x_1}, P_{x_2}, R, \dots)$$

Specifické spotřební modely, Engel funkce, Tornquist funkce, aj.

nebo např. ve formě agregátní spotřeby:

$$C = C_a + cY$$

ANALYTICKÝ APARÁT HPI

Pro hodnocení nabídky je klíčové „chování“ produkčních (výrobních) faktorů, které jsou determinantem výsledné produkce.

Aplikací analytických nástrojů na základní charakteristiku produkčního cyklu, lze produkci modelově zachytit pomocí obecné ekonomické rovnice v podobě tzv. **produkční funkce**, neboli **produkčního modelu**.

$$Q = f_{ce} (L, P, K, e, i)$$

Kde: Q – produkce

L – práce

P – půda

K – kapitál

e – technologický pokrok

i – informace

Teorie sektorových nadkapacit + problematika mobility výrobních faktorů: univerzálnost, likvidita, fyzická přemístitelnost, zvyky, atd.

ANALYTICKÝ APARÁT HPI

Uvedené modely lze s využitím zejména ekonometrického aparátu úspěšně v praxi:

- ☐ Sestavit

- ☐ Specifikace matematické funkce a výběru proměnných a koncepce vztahů mezi nimi

- ☐ Kvantifikovat

- ☐ Odhad parametrů zvolených proměnných

- ☐ Analyzovat

- ☐ Proces verifikace, interpretace, aplikace, ex-post analýzy

- ☐ Aplikovat

- ☐ Prognóza

- ☐ Ex-post, ex-ante prognóza

- ☐ Strukturální analýza

- ☐ Simulace

PŘÍŠTÍ TÉMA:

Nástroje hospodářské politiky
obecně + regulační mechanismy